

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETİMİN BİREYSELLEŞTİRMESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

VIEWS OF TEACHER CANDIDATES TOWARD INDIVIDUALIZED INSTRUCTION

Bülent GÜVEN*, M. Akif SÖZER***

ÖZET: Günümüzde okullar, öğrencilerinin sahip olduğu bireysel özellikleri ortaya çıkarabildiği ve onlara uygun biçimde hazırlanacak öğretim etkinliklerini sunabildiği ölçüde eğitimde fırsat eşitliğini ve başarıyı yakalamış sayılacaklardır. Temel olarak öğrencilerin öğrenme – öğretme sürecinde gereksinimlerinin göz önüne alındığı ve kendi hızlarında ilerlemelerine olanak tanındığı öğretimde bireyselleştirme çalışmaları bu düşünceden hareketle ortaya çıkmış ve uygulama fırsatı bulmuştur. Bu araştırma ilköğretim kurumlarında görev yapacak öğretmen adaylarının öğretimde bireyselleştirmeye dönük olarak gerçekleştirmeleri beklenen etkinliklere ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Betimsel bir çalışma olan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Bu amaçla Güven (2003) tarafından geliştirilen ölçme aracı ilköğretim bölümüne bağlı dört anabilim dalında öğrenim gören 158 son sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının ölçme aracına verdikleri yanıtlar bilgisayar ortamında SPSS yardımıyla analiz edilmiş, elde edilen bulgular tablolaştırılarak yorumlanmıştır. Bulgular ve yoruma dayalı olarak sonuçlar ifade edilmiş, sonuçlara ilişkin olarak çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: öğretimin bireyselleştirilmesi, öğretmen adayları, öğretim

ABSTRACT: Currently, schools have been considered to be successful in providing equal opportunity for all students by enhancing ability of students on an individual basis as well as providing the best suitable instruction for each student. The purpose of this research is to find out the views of teacher candidates toward individualized instruction in primary schools. Mainly, individualized instruction emerged from taking student needs in teaching learning process to provide an opportunity on their own pace. This is where the individualized instructional studies developed and implemented. This study aims at determining candidate teacher's views on the model. A measurement tool developed by Güven, (2003) and data collected from 158 seniors in the four programs of the department of elementary education. The data analyzed with the SPSS program and findings interpreted, presented in tables. Findings are evaluated based on the results. Finally suggestions are presented.

Keywords: individualized instruction, teacher candidates, instruction

1.GİRİŞ

Geleneksel eğitim sistemlerinde belirli yaşlardaki bireyler aynı eğitim basamağında grup halinde eğitilmektedirler. Her ne kadar öğretim sürecinde bireyler grup halinde bulunuyorsa da öğrenme bireysel bir süreçtir. Bireyler aynı grup içinde olsalar bile, her birey farklı düzeyde öğrenmektedir. Bireylerin çevreyi algılaması ve bütünleştirmesinin farklı olması, onların öğrenmelerini sağlayacak yaşantıların, materyal ve öğretim ortamlarının da farklı olması gerektiği izlenimini vermektedir. Öğrencilerdeki farklılıkların öğrenme öğretme sürecinde kendisini göstermesi beklenen bir durumdur ve çoğu zaman öğretim sürecinde öğretmenler için farklılıklara karşı esnek davranabilmek büyük bir problemdir. Bu problem çoğu zaman öğrencilerin derse olan katılımlarını engellemekte büyük ölçüde öğrencilerin edilgin durumda kalmalarına neden olmaktadır.

Yapılan araştırmalardan (Güven, 2003; Deveci, 2003) elde edilen bulgular öğrencilerin etkin olarak öğrenme – öğretme sürecine katıldıklarında daha iyi ve hızlı öğrendiklerini, öğrendiklerinden de zevk aldıklarını göstermektedir. Buna karşılık edilgin durumda olan, derse ilgi duymayan öğrenciler öğrendiklerini çabuk unutmakta, derste sıkılarak öğrenmeye istek duymamaktadır. Öğrenme – öğretme sürecine etkin katılımın sağlanması, öğrenme başarısının artmasını sağlayacaktır. Öğretim sürecinin temel amacı olan anlamlı ve kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi büyük ölçüde öğrenenin bilinçli öğrenme çabalarına bağlıdır. Bilinçli öğrenme çabaları sözünüle anlatılmak istenen ise bireyin,

* Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, bulentg1@yahoo.com

** Yrd. Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, sozer@tr.net

neyi, niçin ve nasıl öğreneceğinin farkında olmasıdır. Bu sorulara bireyin zihninde bulacağı yanıtlar öğrendiklerinin anlamlı ve kalıcı olmasını sağlayacaktır.

Günümüzde planlı öğretim etkinliklerinin gerçekleştirildiği okullarda öğretmene eskisine göre daha da önemli sorumluluklar düştüğü bilinen bir gerçektir. Çağdaş eğitim ve öğretim ilkelerine göre görev yapmaya çalışan bir öğretmen, artık yalnızca “ders veren”, “ders anlatan”, “sınav yapan” ve “not veren” bir kimse değildir. O, kendi dalıyla ilgili öğretim işleri göz önünde tutulsa bile, aynı zamanda bir düzenleyici, bir yönetici, bir rehber, bir izleyici ve bir değerlendiricidir. İlk bakışta okula ve öğretmene büyük bir yük gibi görünen bu görevler aslında öğretmenin ve okulun işini kolaylaştırarak başarının daha kolay artmasını sağlamaktadır (Saban, 2001). Öğretmenlerin istenilen öğrenme ürünlerini elde edebilmeleri için öğrenme – öğretme sürecinde öğrenenin etkin katılımını belirleyici işlevleri olan çeşitli değişkenleri olumlu yönde etkileyecek öğretim etkinlikleri düzenleme görevi oldukça önemlidir (Sağlam, 2001).

Bu görev doğru biçimde yerine getirilirse öğrencilerin öğrenme gereksinimleri istenilen düzeyde karşılanabilir. Gereksinimleri gerçekçi bir biçimde karşılanan bireylerin, sahip oldukları bireysel özelliklerinin de yardımıyla daha iyi öğrenmeleri beklenir. Bu anlayışa uygun olarak, Bloom, (1979) bütün öğrencilerin öğrenebileceğini, öğrenmede zorluk çekenler için daha fazla zamana, dikkate, çabaya ve kaynağa gereksinim olduğunu belirtmektedir. Bu da ancak öğretimin bireyselleştirilmesi ile olanaklıdır. Öğretimin bireyselleştirilmesi “geride kalan hiçbir öğrencinin olmadığı yaklaşımdır” anlamında kullanılmakla birlikte, bireylerin ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra, öğrenme hız ve yeteneklerinin dikkate alınarak öğretme – öğrenme etkinliklerinin bireysel öğrenmeye olanak tanıyacak bir biçimde düzenlendiği bir sistem olarak da tanımlanmaktadır (Hızal, 1989).

Öğretimin bireyselleştirilmesi, öğrencilerin serbest bırakılması, kontrolsüz bir şekilde başıboş olmaları ve öğrencilerin kendi kaderlerine terk edilmesi değildir. Öğretmenin öğrencilerinden kurtulması anlamına da gelmez. Toplu halde öğretimin yapıldığı, öğretmen merkezli geleneksel öğretim sistemlerinin öğrencilerdeki bireysel farklılıkları dikkate almada yetersiz kalması, dolayısıyla öğrencilerin bir türlü problem çözme yetenekleri ve yaratıcılıklarının geliştirilmeyişi öğretme-öğrenme süreçlerinin bireyselleştirilmesini gerektirmiştir. Çağımızda insana verilen değerlerin artması, eğitimde demokratikleşme eğilimlerinin yaygınlaşması ve eğitim teknolojisi alanındaki çağdaş gelişmeler ile özel eğitim alanında gerçekleştirilen öğretim uygulamaları vb. etmenlerde öğretimin bireyselleştirilmesinde etkili olmuştur (Yaşar, 1990).

Öğretimde bireyselleştirme özellikle toplu çalışmayı olumsuz yönde etkileyebilecek öğrenciler için gerekli ve önemlidir (Hamby, 1989). Öğretim basamaklarında öğrenimlerini tamamlamayıp ayrılan öğrencilere ait istatistikler göstermektedir ki normal öğrenciler olarak adlandırılmalarına rağmen bu öğrenciler farklı bireyler olarak kendilerine davranılmadığı için başarısız olmuşlardır (Stainback ve Stainback, 1992). Bu öğrencilerin öğrenme gereksinimlerindeki farklılıklar tanımlanmamış, kendi başarıma güçlerine uygun öğretim uygulamaları sunulmamıştır (Pugach ve Wager, 1996). Bu öğrenciler diğer öğrenciler gibi öğrenemediklerinden sıklıkla kendi başarılarına bırakılmakta, kendi öğretmenliklerini kendileri yapmaya çalıştıkları için büyük olasılıkla başarısız olmaktadır. Öğretimde bireyselleştirme öğrencilere kendi hızında kendi yollarıyla öğrenme olanağı tanıyarak onların başarılı olmalarına önemli ölçüde katkı sağlar. Bu sayede okul yaşantısını başarısızlık yüzünden bırakma olasılığı olan öğrencilerin sayısı azaltılmış olur (Schargel ve Smink, 2001).

Öğretimde bireyselleştirmenin iki temel lokomotifi öğrenme ve motivasyondur. Bu özelliklerin her ikisi de öğrencilerin farklılığını tanımlar ve öğretim yaşantısı için önemli katkılar sağlar (Hamby, 1989). Bireylerin bilgiyi yapılandırma biçimlerindeki farklılık dikkate alındığında öğrenme sürecinde öğretimin bireyselleştirilmesine destek veren programların ve uygulamaların derslerde gerçekleştirilmesinin ne denli önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Bilginin birey tarafından yapılandırmasını ve bireysel olarak öğrenmeyi destekleyen kimi stratejileri Switzer (2004), Probleme dayalı öğrenme, akran grubu ile öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme, projelerle öğrenme, haberlerle öğrenme, dokunarak öğrenme, rol oynama, benzeşim ve sorgulama yoluyla öğrenme şeklinde sıralamıştır. Öğretimde bireyselleştirme çalışmalarını gerçekleştirirken özellikle sınıfın temposuna ayak uyduramayan öğrenciler için motivasyon oldukça önemlidir. Motivasyonun üç ana ögesi; pozitif

bağlılık, davranış ve sonuçlar arasında uygunluk ve sahip olunan beceri ve kaynaklarla başarabileceğine inanmadır (Schargel ve Smink, 2001). Çalışmalar sırasında motivasyon sağlarken bu üç özelliğe dikkat edilmelidir.

Öğretme-öğrenme sürecinde bireyselleştirme uygulamalarına yer verilmesi, öncelikle öğretmenin geleneksel öğretimde alıştığı ve yıllardır sürdürdüğü sınıfta disiplin sağlayıcılık, bilgi dağıtıcılık vb. rollerinden vazgeçmesini gerektirir. Bireyselleştirilmiş öğretimin uygulandığı eğitsel ortamda öğretmenle öğrenci arasında yeni bir ilişki biçimi gelişir. Öğretimin bireyselleştirilmesi amacıyla düzenlenen eğitsel ortamlarda öğrenme-öğretme etkinliklerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi sırasında öğretmen, “planlayıcılık”, “düzenleyicilik”, “danışmanlık”, “güdüleyicilik” ve “değerlendiricilik” olarak adlandırılan rolleri üstlenir. Öğretimin bireyselleştirilmesinde öğretmen planlayıcılık rolünü gerçekleştirirken öğretmen, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak öğrenci-merkezli bir öğretme-öğrenme ortamı planlar. Bütün araç-gereçleri, yöntem ve teknikleri buna göre ayarlar. Öğrencilerin bireysel öğrenme hız ve yeteneklerine bağlı olarak, öğretim materyalleri tasarlanıp geliştirilmesi, öğrencilerin öğrenme hızlarına göre materyallerin yenilenmesi ya da ileri düzeye taşınması, her öğrencinin öğrenme hız ve kapasitesine göre öğretim materyalinin sunulması, öğrencilerin belli özellikleri dikkate alınarak küçük gruplar oluşturulması gibi etkinlikler öğretmenin düzenleyicilik rolü ile ilgilidir. Her öğrencinin öğrenme ilgisi, hızı, yeteneği birbirinden farklıdır (Demirel, 2002). Bu nedenle öğretmen bireysel yeteneklere ve farklılıklara uygun seçenekler sunmalı, her öğrenciye uygun fırsatlar vermelidir. Öğrencinin, içinden çıkamadığı, açmaza girdiği durumlarda öğretmen, bizzat çözümü kendisi bulmak ve öğrenciye vermek yerine, öğrenciye yol göstererek, yine öğrencinin kendi kendine çözüme ulaşmasını sağlamalı, sınıfta rehber olmalıdır. Öğretmen, öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırıcı bir konumda olacağından bu tür etkinlikleri gerçekleştirirken danışmanlık rolünü yerine getirmiş olacaktır.

Öğretmen, güdüleyicilik rolü ile öğrencilerin öğrenme sürecine etkin bir şekilde katılmaları için onları motive eder. Özellikle sınıf içinde içedönük öğrenciler varsa, onların bu tür desteklere daha fazla gereksinimleri olduğunun farkındadır. Olumlu davranışları ödüllendirerek ya da olumlu pekiştiriciler vererek güdülenmeyi sağlar. Yavaş ve diğerlerine göre zor öğrenen öğrencilerin yeterli düzeyde tekrar ve alıştırma yapma olanağı tanıyarak onların öğrenmelerini kolaylaştırır. Hangi düzeyde olursa olsun iyi güdülenmiş bir öğrenci için öğrenme güçlüğü aşılamayacak bir sorun değildir.

Eğitimin her aşamasında ve tüm etkinliklerde olduğu gibi, öğretimin bireyselleştirilmesine dönük uygulamalarda da değerlendirme yapma hem gereklilik hem de zorunluluktur. Öğretme-öğrenme etkinlikleri sonucunda belirlenen amaçlara ne derece ulaşıldığını belirlemek amacıyla değerlendirme etkinlikleri yapılır. Bu amaçla öğretmen çeşitli yollar izleyebilir. Koşullara göre en iyi değerlendirme yolunu belirler. Elde edilen sonuçlar üzerinde öğrencilerle bire bir değerlendirme yapılabileceği gibi, grup grup değerlendirme yapmak da olanaklıdır. Öğrencilerin kendi kendilerini ya da arkadaşlarını değerlendirmeleri sağlanarak, ne derece objektif davranabildikleri de belirlenebilir. Buradan elde edilen sonuçlar öğretmenin değerlendirmeleriyle kıyaslanabilir. Bu tür bir değerlendirme, öğrencide özdenetim özelliğini geliştireceği gibi, öğretimin her aşamasında öğrencinin etkin olmasını da sağlayacaktır.

Günümüzde öğretmen, sınıfta kontrolü sağlamak adına disiplin sağlayıcı olarak değil, öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir yardımcı, arkadaş ya da herhangi bir gereksinme anında kendisine kolayca başvurulabilecek bir danışman gibi görünmelidir. Öğrencileri yetersizliklerine göre sınıflandırmaktan çok onları tanımaya, farklı olan özelliklerini belirlemeye çalışmalıdır (Morgan, 1997). Böyle bir ortamda, öğrencinin yönetiminden daha çok, öğrenmenin yönetiminin gerçekleştirilmeye çalışıldığı göze çarpar. Zorunlu temel eğitim basamağı olan ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin sahip olduğu bireysel özelliklerin ortaya çıkarılması ve onlara uygun öğretim etkinliklerinin sunulmasının günümüz okullarının önemli ölçüde eğitimde fırsat eşitliğini ve başarıyı yakalamalarına yardımcı olacağı gerçeği de göz önüne alınmalıdır. Dikkate alınması gereken bir diğer özellik ise öğretimin bireyselleştirilmesine ilişkin gerçekleştirilen araştırmaların ülkemizde henüz dikkat çekmeye başlamasıdır. Öğretimin bireyselleştirilmesi konusuna özellikle öğretim basamaklarında görev yapan öğretmenlerin ve eğitim sistemimize gelecek yıllarda katılacak öğretmen adaylarının da dikkatlerini çekmeyi amaçlayan araştırma bu gereksinimlerden hareketle gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırma, eğitim sisteminde görev yapacak öğretmen adaylarının öğretimde bireysel farklılıklara ve öğretimin bireyselleştirilmesi uygulamalarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiş olup, belirlenen bu amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretimin bireyselleştirilmesinde ders öncesi hazırlık sürecinde gerçekleştirilmesi beklenen etkinliklerle ilgili olarak öğretmen adaylarının görüşleri öğrenim gördükleri anabilim dalına göre farklılık göstermekte midir?
2. Öğretimin bireyselleştirilmesinde öğretimi sürdürürken gerçekleştirilmesi beklenen etkinliklerle ilgili olarak öğretmen adaylarının görüşleri öğrenim gördükleri anabilim dalına göre farklılık göstermekte midir?
3. Öğretimin bireyselleştirilmesinde ders dışında gerçekleştirilmesi beklenen etkinliklerle ilgili olarak öğretmen adaylarının görüşleri öğrenim gördükleri anabilim dalına göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

Betimsel bir çalışma olan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Konu ile ilgili gerçekleştirilen araştırmalar tarandıktan ve örnekleme dahil öğretmen adaylarının görüşleri alındıktan sonra kuramsal yapı oluşturulmaya çalışılmıştır. Veriler, örnekleme alınan Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından “Öğretimin Bireyselleştirilmesine Yönelik Görüş Belirleme Ölçeği” ile toplanmıştır.

2.1.Evren ve Örneklem

Araştırmaya ilişkin veriler Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi ilköğretim bölümü 4. sınıfta öğrenim gören 165 öğretmen adayından toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından toplam 158’inin kağıdı değerlendirmeye alınmış, 7 katılımcının kağıdı yetersiz işaretlemeyen dolayı değerlendirme dışı bırakılmıştır.

2.2.Veri Toplama Aracı

Ölçek kişisel bilgiler, öğretimin bireyselleştirilmesine yönelik gerçekleştirilen etkinlikler ve öğretimin bireyselleştirilmesine yönelik görüş ve öneriler olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Araştırmacı literatür taraması yaparak ve bu alanda görev yapan öğretmenlerle görüşerek öğretimde bireyselleştirme kapsamında gerçekleştirilmesi gereken etkinlikleri belirlemiştir. Belirlenen etkinlikler davranış ifadesi biçiminde listelenip ve likert türünde yapılandırıldıktan sonra uzman görüşüne sunulmuştur. Hazırlanan ölçme aracının kapsam geçerliliği için ayrıca herhangi bir sınama yapılmamış, “Öğretimin Bireyselleştirilmesi Etkinliklerine İlişkin Görüşler” ölçeği için alınan uzman görüşleri aracın kapsam geçerliliğini belirlemede yeterli görülmüştür. Ölçme aracının yapı geçerliliği ise “benzer yapıyı ölçen ve geçerliliği saptanmış bir ölçü aracı ile karşılaştırma yaklaşımı” (Balcı 1995) izlenerek belirlenmiştir. Bu çalışmada Güven (2003), tarafından geliştirilen, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olan “Sınıf Öğretmenlerinin Öğretimin Bireyselleştirilmesine İlişkin Görüşlerini Belirleme” ölçeği esas alınarak paralel bir ölçek hazırlanmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için iç tutarlılık sınaması yapılmıştır. Bunun için likert türü ölçeklerde uygulanan “Cronbach alpha katsayısı” (Tezbaşaran, 1996) hesaplanmıştır. Bulunan alpha katsayısı .83, güvenilirlik için öngörülen 0 ile +1.00 değerleri arasında yer aldığından ve +1.00’e daha yakın olduğundan, ölçeğin güvenilirliği yeterli sayılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmacılar tarafından hazırlanan ölçek öğretmen adaylarına uygulanmış elde edilen veriler aritmetik ortalama ve standart sapma, tek yönlü varyans analizi istatistiksel teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Varyans analizi sonuçlarına bakılarak maddelere verilen yanıtlarda anlamlı farklılık bulunup bulunmadığı kontrol edilmiş, anlamlı fark bulunan maddelerde farkın kaynağını öğrenmek amacıyla Scheffe testi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının öğretimin bireyselleştirilmesine yönelik gerçekleştirdikleri etkinliklerle ilgili ortalamaların yorumlanmasında 1.00 – 1.80 Hiçbir zaman, 1.81 – 2.60 Ara sıra, 2.61 – 3.40 Sık sık, 3.41 – 4.00 Her zaman puan aralıkları kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde elde edilen veriler istatistiksel ölçümler sonrasında öğretimin bireyselleştirilmesinde ders öncesi, ders sırasında ve ders dışında gerçekleştirilmesi beklenen etkinliklere göre tablolaştırılarak yorumlanmıştır. Tablo 1’de araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri anabilim dallarına göre sayıca ve yüzde olarak dağılımı görülmektedir. Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarından 80’inin Sınıf Öğretmenliği, 29’unun Okulöncesi Öğretmenliği, 26’sının Fen Bilgisi Öğretmenliği 23’ünde Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır.

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalı	N	Yüzde(%)
Sınıf Öğretmenliği	80	50,9
Okulöncesi Öğretmenliği	29	18,2
Fen Bilgisi Öğretmenliği	26	16,4
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	23	14,5
Toplam	158	100

Öğretmen adaylarının öğretimin bireyselleştirilmesinde ders öncesinde gerçekleştirmeleri beklenen etkinliklere ilişkin varyans analizi sonuçları aşağıda Tablo 2 de verilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretimin bireyselleştirilmesinde ders öncesinde gerçekleştirmeleri beklenen etkinliklere ilişkin varyans analizi sonuçlarına göre 13. maddeye verdikleri yanıtlarda anlamlı fark görülmektedir. 13. maddeye ilişkin farkın kaynağını belirlemek amacıyla scheffe test istatistiksel tekniği ile veriler analiz edilmiştir. Analiz sonucunda 13. madde olarak tabloda görülen “farklı öğrenme tercihlerini dikkate alarak zamanı esnek kullanma” etkinliğine verilen yanıtlarda okulöncesi öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları ile sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları arasında okulöncesi öğretmenliği lehine olumlu fark olduğu diğer anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarının ilgili maddeye verdikleri yanıtlar arasında ise herhangi bir farklılık oluşmadığı görülmüştür.

Tablo 2: Öğretimin Bireyselleştirilmesinde Ders Öncesi Gerçekleştirilmesi Beklenen Etkinliklere İlişkin Görüşlerinin Branşlar Açısından Karşılaştırma Sonuçları

Madde No	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
3) Yeni bir konuya başlamadan önce her bir öğrencinin konuya ilişkin hazırbulunuşluk düzeyini belirleme.	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	1,148 44,789 45,937	3	,383 ,289	1,32	,268
4) Etkinlikleri planlamada belirlenen hazırbulunuşluk düzeyini dikkate alma	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	1,039 20,923 21,962	3	,346 ,135	2,56	0,57
13) Farklı öğrenme tercihlerini dikkate alarak zamanı esnek kullanma.	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	2,500 41,010 43,509	3	,833 ,265	3,15	,027*
14) Derslerde gerçekleştirilecek etkinliklerle ilgili olarak öğrencilerin görüşünü alma.	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	,908 53,130 54,038	3	,303 ,343	,883	,451

p>0.05

Öğretimin bireyselleştirilmesinde dersleri sürdürürken gerçekleştirilmesi beklenen etkinliklere ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde 9., 15., 16., ve 17. maddelere verilen yanıtlarda anlamlı fark oluştuğu görülmektedir. Farkın kaynağını belirlemek amacıyla scheffe test sonuçları incelenmiştir. Tablo 3’de 9. madde olarak yer alan “Dersleri işlerken farklı hızda öğrenen öğrenciler için seçenekler sunma” maddesine verilen yanıtlarda okulöncesi öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları ile sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları arasında okulöncesi ve sınıf öğretmenliği öğretmen adayları lehine olumlu fark oluştuğu görülmüştür. 15. sırada yer alan “Derslerde pekiştirici verirken öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alma” maddesine verilen yanıtlarda sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları ile sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları arasında sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adayları lehine olumlu fark oluştuğu görülmüştür. Anlamlı farkın oluştuğu 16. madde “Ders sırasında dönüt verirken öğrencilerin farklılığını dikkate alma” etkinliğine verilen yanıtlar incelendiğinde okulöncesi öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları ile sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları arasında okulöncesi öğretmenliği lehine olumlu fark oluştuğu görülmektedir. Öğretimin bireyselleştirilmesinde dersleri sürdürürken gerçekleştirilmesi beklenen etkinlikler kapsamında öğretmen adaylarının görüşleri arasında anlamlı farkın oluştuğu 17. madde “Ders sırasında ipucu verirken öğrencilerin farklılığını dikkate alma” etkinliğine verilen yanıtlar incelendiğinde okulöncesi, sınıf öğretmenliği ve fen bilgisi öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının yanıtlarının sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının yanıtlarına göre olumlu yönde farklılaştığı görülmektedir.

Tablo 3: Öğretimin Bireyselleştirilmesinde Öğretimi Sürdürürken Gerçekleştirilmesi Beklenen Etkinliklere Yönelik Sınama Sonuçları

Madde No	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
5) Öğrencilerin güdülenmesi için farklı öğrenme özelliklerine uygun yollar deneme.	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	1,567 55,037 56,604	3	,522 ,355	1,471	,225
6) Öğrencileri amaçtan haberdar ederken öğrencilerin farklılığını düşünerek	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	,987 44,12 45,107	3	,329 ,285	1,155	,329
7) Öğrencilerin farklı öğrenme özelliklerine uygun yöntem ve teknikleri kullanma	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	,500 31,916 32,415	3	,167 ,206	,809	,491
8) Dersleri işlerken kullanılan araç – gereç seçiminde öğrencilerin öğrenme özelliklerini dikkate alma	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	2,078 46,073 48,151	3	,693 ,297	2,33	,076
9) Dersleri işlerken farklı hızda öğrenen öğrenciler için seçenekler sunma.	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	6,971 66,652 73,623	3	2,324 ,430	5,40	,001*
15) Derslerde pekiştirici verirken öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alma.	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	4,080 56,185 60,264	3	1,360 ,362	3,752	,012*
16) Ders sırasında dönüt verirken öğrencilerin farklılığını dikkate alma.	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	4,499 52,872 57,371	3	1,500 ,341	4,397	,005*
17) Ders sırasında ipucu verirken öğrencilerin farklılığını dikkate alma.	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	6,222 47,287 53,509	3	2,074 ,305	6,799	,000*
20) Öğrencilerin amaçlara ulaşma düzeyini değerlendirirken farklı olduklarını dikkate alma.	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	1,844 53,829 55,673	3	,615 ,347	1,77	,155

$p > 0.05$

Öğretmen adaylarının öğretimin bireyselleştirilmesinde ders dışında gerçekleştirmeleri beklenen etkinliklere ilişkin varyans analizi sonuçları aşağıda Tablo 4’ de verilmiştir. Tablo 4

incelendiğinde 1., 11., 12., ve 18. maddelere verilen yanıtlarda anlamlı farkın olduğu görülmektedir. Tablo 4’de 1. madde olarak yer alan “Öğrencilerin sahip olduğu özelliklerle ilgili olarak ebeveyn den bilgi alma” maddesine verilen yanıtlarda okul öncesi öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları ile sosyal bilgiler öğretmenliği ve fen bilgisi öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları arasında okul öncesi öğretmenliği adayları lehine olumlu fark olduğu görülmüştür.

Tablo 4: Öğretimin Bireyselleştirilmesinde Ders Dışında Gerçekleştirilmesi Beklenen Etkinliklere İlişkin Sınama Sonuçları

Madde No	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
1) Öğrencilerin özellikleriyle ilgili olarak ebeveyn den bilgi alma	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	5,668 57,955 63,623	3	1,889 ,374	5,053	,002
2) Öğrencilerin sahip olduğu özelliklerle ilgili olarak okul rehberlik servisinden bilgi alma	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	,511 67,112 67,623	3	,170 ,433	,393	0,76
10) Öğrencilerin öğrenme düzeylerini çeşitli yollarla izleme	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	1,707 43,589 45,296	3	,569 ,281	2,023	1,13
11) Öğrencilerin gelişimine ilişkin verileri raporlaştırma	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	5,634 73,661 79,296	3	1,878 ,475	3,95	0,09*
12) Her öğrencinin gelişime açık yönlerini belirleme	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	4,044 63,013 67,057	3	1,348 ,407	3,316	,022*
18) Ek çalışma ve ders dışı etkinliklerde öğrencilerin öğrenme özelliklerini dikkate alma.	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	3,921 73,752 77,673	3	1,307 ,476	2,747	,045*
19) Değerlendirme sonuçlarına bakarak her bir öğrencinin ulaştığı noktayı belirleme	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	1,614 47,493 49,107	3	,538 ,306	1,76	,158
21) Öğretimin bireyselleştirilmesi konusunda diğer meslektaşlarıyla işbirliği yapma	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	1,892 50,875 52,767	3	,631 ,328	1,92	,128
22) Öğret. bireyselleştiril. yönelik gerçekleştirilen çalışmalarla ilgili olarak meslektaşl. bilgilendirme	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	1,26 73,168 74,428	3	,420 ,472	,890	,448
23) Öğret. bireyselleştirilmesine yönelik yayınları takip etme	Gruplar arası Gruplar İçi Toplam	2,319 54,599 56,918	3	,773 ,352	2,194	,091

p>0.05

Tablo 4’de 11. madde olarak yer alan “Öğrencilerin gelişimine ilişkin verileri raporlaştırma” etkinliğine verilen yanıtlarda ise okul öncesi öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları ile sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları arasında okul öncesi öğretmenliği adayları lehine olumlu fark olduğu görülmektedir. Anlamlı farkın olduğu 12. madde “Her öğrencinin gelişime açık yönlerini belirleme” etkinliğine verilen yanıtlarda da 11. maddeye benzer şekilde okul öncesi öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları ile sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları arasında okul öncesi öğretmenliği adayları lehine olumlu fark olduğu görülmektedir. “Ek çalışma ve ders dışı etkinliklerde öğrencilerin öğrenme özelliklerini dikkate alma” olarak tablo 4’de görülen 18. maddeye ilişkin okul öncesi öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları ile sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları arasında okul öncesi öğretmenliği adayları lehine olumlu fark olduğu görülmüştür.

4.SONUÇ

Öğretimde süreci, sınıf içerisinde farklılıkları doğal karşılayabilmeyin ve hepsinden önemlisi öğretim etkinliklerini gerçekleştirilmede sınıf içerisindeki bireysel farklılıkları dikkate almanın önemi her geçen gün artmaktadır. Öğretimde bireyselleştirmenin okullarda öğretmenlerin sahip olması beklenen en önemli nitelik haline geleceği düşünüldüğünde Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretimde bireyselleştirme konusunda yeterli niteliği kazanmaları için dikkatlerin çekilmesini amaçlayan bu araştırmanın sonuçları şöyle sıralanmıştır:

1. Öğretimin bireyselleştirilmesinde ders öncesi hazırlık sürecinde gerçekleştirilmesi beklenen etkinliklere ilişkin görüşlerde “farklı öğrenme tercihlerini dikkate alarak zamanı esnek kullanma” maddesine verilen yanıtlarda okulöncesi öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğrenciler lehine anlamlı fark vardır. Diğer maddelerde anlamlı fark yoktur.

2. Öğretimin bireyselleştirilmesinde dersi sürdürürken gerçekleştirilmesi beklenen etkinliklere ilişkin maddelere verilen yanıtlarda okulöncesi öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları lehine anlamlı fark vardır.

3. Öğretmen adaylarının öğretimin bireyselleştirilmesinde ders dışında gerçekleştirmeleri beklenen etkinliklere ilişkin maddelere verdikleri yanıtlarda okulöncesi öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğrencilerin lehine anlamlı fark vardır.

Öğretmen adaylarının öğretimin bireyselleştirilmesine ilişkin görüşlerini öğrenim gördükleri anabilim dalına göre belirlemeye çalışan bu çalışmada ulaşılan sonuçlara dayalı olarak; öğretimin bireyselleştirilmesi sürecinde ders öncesi, dersi sürdürürken ve ders dışında gerçekleştirilen etkinliklerle ilgili olarak okulöncesi öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşlerinin diğer anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarına göre anlamlı biçimde farklılaştığı yargısına ulaşılmıştır.

5. ÖNERİLER

Sonuçlara ve ulaşılan yargıya dayalı olarak getirilen öneriler şöyle sıralanmıştır:

1. Okulöncesi öğretmenliği anabilim dalı lisans programında yer alan bireyi tanımaya dönük dersler diğer anabilim dallarında öğrenim gören öğrenciler için seçmeli dersler arasında sunulmalıdır.

2. Öğretmen adayları öğretimde bireyselleştirmeye yönelik kaynak kitapları ve araştırmaları incelemeye yönlendirilmelidir.

4. Öğretmen adaylarının Öğretimin bireyselleştirilmesinde ders öncesi hazırlık sürecinde gerçekleştirilmesi beklenen etkinliklere ilişkin görüşlerde “farklı öğrenme tercihlerini dikkate alarak zamanı esnek kullanma” maddesine verilen yanıtlarda okulöncesi öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğrenciler lehine anlamlı fark vardır. Diğer maddelerde anlamlı fark yoktur.

5. Öğretimin bireyselleştirilmesinde dersi sürdürürken gerçekleştirilmesi beklenen etkinliklere ilişkin maddelere verilen yanıtlarda okulöncesi öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları lehine anlamlı fark vardır.

6. Öğretmen adaylarının öğretimin bireyselleştirilmesinde ders dışında gerçekleştirmeleri beklenen etkinliklere ilişkin maddelere verdikleri yanıtlarda okulöncesi öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğrencilerin lehine anlamlı fark vardır.

3. Okulöncesi öğretmenliği anabilim dalı lisans programında yer alan bireyi tanımaya dönük dersler diğer anabilim dallarında öğrenim gören öğrenciler için seçmeli dersler arasında sunulmalıdır.

4. Öğretmen adayları öğretimde bireyselleştirmeye yönelik kaynak kitapları ve araştırmaları incelemeye yönlendirilmelidir

5. bireysel farklılıkları belirleyebilmeleri ve farklılıkları doğal karşılayabilmeleri için psikolojik danışma ve rehberlik konularında iyi eğitilmeleri sağlanmalıdır.

6. Öğretmen adayları öğretmenlik uygulamalarını gerçekleştirirken öğretimde bireysel farklılıkları dikkate alan ders planları hazırlama konusunda yönlendirilmelidir.

7. Ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin öğretimin bireyselleştirilmesine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan araştırmalar gerçekleştirilmelidir.

8. Öğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınma düzeyine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan araştırmalar gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Balci, A. (1995). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara.
- Bloom, B. S. (1979). *İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme*. (1. baskı.). (çev. Durmuş Ali Özçelik). İstanbul: MEB Basımevi.
- Caine, R. N., Caine, G. (1991). *Making connection: Teaching and the human brain*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Demirel, Ö. ve Mehmet G. (Eds.). (2002). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını. 716, 123 – 142.
- Deveci, H. (2002). Sosyal bilgiler dersinde probleme dayalı öğrenmenin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, akademik başarılarına ve hatırlama düzeyine etkisi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları*. 87.
- Güven, B. (2003). *İlköğretim Öğrencilerinin Bilişsel Stillerine Uygun Etkinlikler Düzenlemenin Öğrenme Başarısı ve Tutumlar Üzerindeki Etkisi*. Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi, Eskişehir. TTEF: 020513. (Yayınlanmamış proje raporu.)
- Güven, B. (2003). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin öğretimin bireyselleştirilmesine yönelik görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Hamby, J. V. (1989). How to get an "A" on your dropout prevention report card. *Educational Leadership*. 46(5), 21-28.
- Hızal, A. (1989). Ulusal eğitimin amacı ve bu amacı gerçekleştirmede okulun yeri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2(2), 119–123.
- Morgan, H. (1997). *Cognitive styles and clasroom learning*. Westport, Conn: Praeger.
- Pugach, M., ve Warger, C. (Eds.). (1996). *Curriculum trends ,special education, and reform*. New York: Teacher College Press.
- Saban, A. (2000). *Öğrenme öğretme süreci yeni teori ve yaklaşımlar*. Ankara: Nobel yayınları.
- Sağlam, M. ve Mehmet G. (Eds.). (2001). Öğretimi Etkileyen Etmenler. *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları 716.
- Schargel, F. P., ve Smink, J. (2001). *Strategies to help solve our school dropout problem*. Larchmont, NY: Eye on Education.
- Stainback, W., ve Stainback, S. (1992). *Controversial issues confronting special education*. Boston: Allyn & Bacon.
- Switzer, D. (2004). Individualized instruction. In Smink, J. ve F.P. Schargel (Eds.), *Helping students graduate: A strategic approach to dropout prevention*. (pp. 225-233). Larchmont, NY: Eye on Education.
- Tezbaşaran, A. (1996) *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği.
- Yaşar, Ş. (1990). *Öğretimin Bireyselleştirilmesinde Yaklaşımlar*. Ders notları. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Yaşar, Ş. ve Mehmet, G. (Eds.). (2002). Öğrenme ve öğretme sürecinin kuramsal temelleri: Öğretimde planlama ve değerlendirme. *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını*. 16, 59-76.

Extended Abstract

Traditionally, students of any grade level attend their classes as peer groups. Although, students attend their classrooms as a group, each student learn individually. Each student learns differently from other students even though he or she is part of a group of students. These individual differences of people require employing different teaching strategies, techniques, and teaching materials to teach each individual student in a classroom. Educators should care about individual differences in schools. It is not easy task to respond individual differences of each student. This situation can be cause of non-participative student behaviors in classrooms. As a result, student cannot learn as much as it was supposed.

In recent times, teachers have more responsibilities to conduct an efficient instruction. To offer an efficient curriculum, educational systems rely on teachers much more than as it was in the past. Responsibilities of a teacher, who is trying to teach according to principals of modern era, are not limited to giving courses, making presentations, and grading students. In modern era, teachers have variety of roles to conduct a quality instruction; such as, managing a group of people, coordinating of different activities, and supervising of students. These variety of roles are much more important than they were supposed. All these different roles are related to increase student achievement in schools. Teachers, who aimed to increase student achievement, are not categorizing students according to their academic achievement levels. Instead, they try to know about differences of their each student. In this case, teachers do not manage their students but they manage the instruction in the classrooms. Especially, elementary education is part of compulsory education; for that reason, knowing about individual differences of elementary school students and providing a suitable instructional process for these students is a very important task for providing equal opportunity for all.

In a positive environment, students learn better because of their individual differences, students do not learn better against their individual differences. Bloom (1979) stated that all students can learn but some students need more time, effort, attention, and hard work to be learned. This can be done only by providing individualized instruction. Individualized instruction makes sure that every student is in the process of learning according to his/her speed and needs.

The purpose of this study is to explore the views of elementary school teachers toward; individualized instruction. For reaching this purpose the following sub questions are employed.

1. What are the teachers' views toward; individualized instruction in terms of pre-course planning activities?
2. What are the teachers' views toward individualized instruction in terms on course activities?
3. What are the teachers' views toward individualized instruction in terms of after course activities?
4. Are there any difference between views of teachers toward individualized instruction and their majors (departments)?

Individualized teaching is very important for educating better each child. This study is a descriptive study in its nature. It tries to explore the views of teachers toward individualized instruction.

The population of this study consists of teacher candidates (student teacher) of faculty of education of Canakkale Onsekiz Mart University. The sample of this study includes 168 senior of teachers' college (teacher candidates) of science education, social studies education, preschool education, elementary education (classroom teaching).

For collecting data according to purpose of this study, a questionnaire called as "instrument of teachers' view toward individualized instruction" were employed. The instrument consists three sections. The first sections includes questions related to information about participants. The second section includes questions related to teacher activities toward individualized instruction. The third section includes question related to views of teachers toward individualized instruction.

No other study is done in order to assess the content validity (content representativeness and relevance) of the tool except specialists' opinions on the survey of "Opinions about the Individualization of Instruction" which are considered as enough in determining the content validity.

Structure validity of the tool is determined by the method / approach of “Comparing with a Validated Test, Measuring Similar Structure” (Balcı, 1995). In order to determine the reliability level of the tool, Internal Consistency is checked by calculating “Cronbach Coefficient Alpha”, which has been used for Likert Type scales. (Tezbaşaran, 1996). Calculated alpha coefficient is “.83”; and tool’s reliability is considered as enough since this alpha coefficient is between the suggested levels (0 and +1.00) and also closer to +1.00.

The analysis of data is conducted by employing SPSS software. Descriptive statistics were employed. Mean, standard deviation, and ANOVA and Sheffe tests were used.

Individualized instruction is one of the most essential methods for teachers. Teacher candidates must be educated about individualized instruction. Preschool and elementary school teacher candidates has a significant difference form other teacher candidates in terms of having individual instructional activities and in terms of views of teacher candidates.

The following suggestions can be made in light of the present study:

A course related to individualized instruction must be offered as a part of the teacher training programs.

Teachers must be supported by materials and technologies related to individualized instruction.